

Voortgangsrapportage cao creatieve industrie

t.b.v. bijeenkomst begeleidingscommissie 17 en 18 juni 2010

Cees de Wildt
senior adviseur / partner Altersum BV

dewildt@altersum.nl
0652553397

Inleiding

In deze voortgangsrapportage wordt kort teruggeblikt op het verloop van het project en worden de belangrijkste bevindingen, conclusies en uitgangspunten nog een keer in beknopte vorm weergegeven. Het eerste deel bevat nauwelijks nieuwe informatie. Wel vragen we aandacht voor de wijze waarop de belangrijkste conclusies uit de werkconferenties zijn verwoord (pag.6). In de begeleidingcommissie moeten we vaststellen of dit een correcte weergave is van de belangrijkste conclusies uit de werkconferenties.

Op basis van deze voortgangsrapportage worden in de begeleidingscommissie afspraken gemaakt over de wijze waarop het vervolgtraject vorm zal worden gegeven. In deze rapportage wordt daarvoor een concreet voorstel gedaan.

Op 12 juni a.s. vindt nog een overleg plaats met de NUV waarin nagegaan zal worden op welke wijze de trajecten grafimedia en uitgeverijen op elkaar afgestemd kunnen worden. Tijdens de bijeenkomst van de begeleidingscommissie zullen we hiervan verslag doen cq een voorstel presenteren.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en uitgangspunten

Context waarbinnen het project wordt uitgevoerd

In eerste instantie is in het kader van het project een inventarisatie gemaakt van de belangrijkste ontwikkelingen waar de bedrijfstak mee te maken heeft. Deze ontwikkelingen zijn samengevat in een viertal hoofdthema's:

1) De huidige cao's sluiten onvoldoende aan bij behoeften in de bedrijfstakken.

De huidige cao's bieden onvoldoende mogelijkheden om tot maatwerk te komen op het niveau van de onderneming of op het niveau van de individuele medewerker. Daardoor worden de cao's soms als te knellend ervaren. Dat is een van de oorzaken waardoor nieuwe initiatieven, vooral op het gebied van 'de nieuwe media' buiten de werkingssfeer van de cao worden gehouden. Dit, in combinatie met een afnemende werkgelegenheid, leidt ertoe dat het draagvlak voor collectieve voorzieningen en faciliteiten afneemt.

Er is een traject in gang gezet om te komen tot een bundeling van de verschillende cao's die nu voor journalisten gelden.

2) De bedrijfstakken worden met een groot aantal ontwikkelingen geconfronteerd.

De diversiteit binnen de bedrijfstakken neemt toe. Branchegrenzen vervagen en er ontstaan meer crossmediale concepten. Hierdoor veranderen de traditionele rollen van de verschillende actoren in de keten.

Digitalisering leidt tot veranderingen in het vak van grafisch medewerkers en journalisten.

De economische crisis, in combinatie met de aanwezige overcapaciteit en technologische ontwikkelingen leidt tot een relatief sterke afname van de werkgelegenheid in de grafimedia.

3) De ontwikkelingen op de arbeidsmarkt vragen om een proactieve houding.

Binnen de bedrijfstakken is sprake van een meer dan gemiddelde vergrijzing. De instroom van leerlingen in de zogenaamde 'technische beroepen' is laag waardoor op termijn rekening moet worden gehouden met een tekort aan goede vaklieden.

Het feit dat branchegrenzen vervagen vraagt om een grotere mobiliteit tussen de verschillende actoren in de keten. Het belang van investeren in vakmanschap en employability neemt toe.

Binnen de bedrijfstakken zijn relatief veel ZZP-ers actief. De verwachting is dat dit aantal zal toenemen.

4) Arbeidverhoudingen wijzigen en het is verstandig om daarop te anticiperen.

Cao partijen onderkennen de noodzaak om tot een substantiële vernieuwing van de cao's te komen.

Een dergelijke vernieuwing moet aansluiten bij enkele ontwikkelingen op het gebied van veranderende arbeidsverhoudingen. De belangrijkste daarvan hebben betrekking op het feit dat de overheid zich verder terugtrekt in de sociale zekerheid waardoor een grotere verantwoordelijkheid bij sociale partners / individuele medewerkers komt te liggen, werknemers hechten steeds meer waarde aan mogelijkheden om hun arbeidsvoorwaarden af te stemmen op hun individuele situatie en het belang om blijvend te investeren in vakmanschap neemt toe.

Geformuleerde doelstellingen

Op basis van de in kaart gebrachte ontwikkelingen zijn enkele doelstellingen geformuleerd die door middel van een nieuwe cao creatieve industrie gerealiseerd moeten worden. Deze doelstellingen kunnen als volgt worden samengevat:

Een nieuwe cao creatieve industrie moet:

- Voldoende ruimte bieden om tegemoet te kunnen komen aan de (toenemende) diversiteit binnen de bedrijfstakken. Dit geldt zowel voor het niveau van de individuele onderneming als voor het niveau van de individuele medewerker.
- Belemmeringen op het gebied van mobiliteit tussen de verschillende actoren in de keten wegnemen en het blijvend investeren in vakmanschap en employability stimuleren en faciliteren.
- Kansen bieden voor het versterken van sectorbeleid en –faciliteiten door het aangaan van duurzame samenwerkingsverbanden tussen bedrijfstakken en door nieuwe initiatieven op het gebied van nieuwe media ‘te verleiden’ om te participeren binnen de sociale infrastructuur van de bedrijfstak.
- Sociale partners in staat stellen om zich te profileren als belangenbehartiger en facilitator voor de te onderscheiden beroepsgroepen.
- Ondernemingen in staat stellen om zich te kunnen onderscheiden op de krapper wordende arbeidsmarkt en meer ‘mee te kunnen ademen’ met conjuncturele ontwikkelingen.

In het project wordt evens onderzocht of, en zo ja op welke wijze arrangementen voor ZPP-ers kunnen worden ontwikkeld en aangeboden.

Reikwijdte van het project

Het initiatief voor het project is genomen door sociale partners in de grafimedia. Een nieuwe te ontwikkelen cao creatieve industrie heeft derhalve in ieder geval betrekking op de bedrijfstak grafimedia.

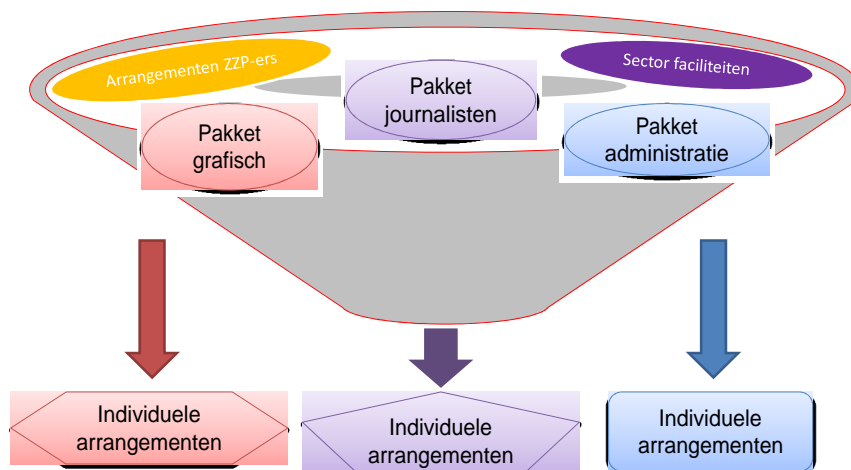
In een vroeg stadium zijn ook partijen in de uitgeverijen uitgenodigd om in het project te participeren. Daarbij wordt onderkend dat binnen de uitgeverijen een separaat traject loopt dat moet leiden tot bundeling en vernieuwing van de cao's. Het lijkt verstandig om beide trajecten in eerste instantie parallel aan elkaar te laten verlopen en zorg te dragen voor informatie uitwisseling en afstemming. In een later stadium kunnen de trajecten wellicht (op onderdelen) samengebracht worden. De intentie daartoe is door partijen uitgesproken.

Verder is gesteld dat het van belang is om bij de ontwikkeling van een nieuwe cao creatieve industrie aandacht te besteden aan het creëren van mogelijkheden waardoor in de nabije toekomst ook andere aanpalende bedrijfstakken kunnen gaan participeren in de cao creatieve industrie. Daarbij wordt onder andere gedacht aan de media.

Eerste gedachte mogelijke oplossingsrichting

In overleg met de begeleidingscommissie is een eerste gedachte ontwikkeld over een mogelijke oplossingsrichting. Deze gedachte gaat uit naar een raam cao met maximale mogelijkheden voor het aangaan van individuele arbeidsvoorwaarden arrangementen op het niveau van de individuele medewerker. De begeleidingscommissie heeft onderkend dat het mogelijk is om diverse varianten te ontwikkelen, maar acht het in dit stadium van het project nog niet gewenst om compromissen in de bouwen.

Samengevat ziet de ontwikkelde oplossingsrichting er als volgt uit:

Op het niveau van de raam cao creatieve industrie worden de meest elementaire arbeidsvoorwaarden overeengekomen. Er worden afspraken gemaakt over onder andere de pensioenregeling, kader/basis regelingen op het gebied van arbeidstijden, beloning, verlof, functiegebouw, marktconforme toeslagen en onkostenvergoedingen, opleiding, arbeidsongeschiktheid etc., regelingen op het gebied van ¼ dwingend recht, sectorbeleid en -faciliteiten, modulair aanbieden van aanvullende verzekeringsarrangementen op het gebied van sociale zekerheid.

De gedachte is om op het niveau van de raam cao 'slechts' de meest elementaire arbeidsvoorwaarden te regelen. De ruimte die ontstaat omdat regelingen die, ten opzichte van de huidige situatie, niet terugkomen in de afspraken die in de raam cao worden gemaakt wordt aangewend voor het vormgeven van individuele budgetten waarover de medewerker kan beschikken en die kunnen worden aangewend om arbeidsvoorwaarden maximaal af te stemmen op de individuele wensen en behoeften.

Het vernieuwen van de cao in de richting van een cao creatieve industrie dient in beginsel budgettair neutraal te gebeuren. Er is geen doelstelling om d.m.v. een nieuwe cao creatieve industrie een kostenreductie te realiseren.

Werkconferenties 7 en 21 april 2010

In april 2010 hebben een tweetal werkconferenties plaatsgevonden met vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers. Op 7 april heeft een conferentie plaatsgevonden met kaderleden van vakbonden en vertegenwoordigers van ondernemingsraden en op 21 april heeft een conferentie plaatsgevonden met vertegenwoordigers van werkgevers uit de grafimedia en uitgeverijen. Na enkele inleidingen over trends op het gebied van werk, ontwikkelingen in arbeidsverhoudingen en ontwikkelingen op het gebied van functies en opleidingen binnen de bedrijfstakken is de gedachte over de mogelijke oplossingsrichting besproken met de deelnemers. Uit de conferenties kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- 1) De deelnemers onderkennen dat op basis van de geschetste ontwikkelingen een substantiële vernieuwing van de cao gewenst is. De te realiseren doelstellingen worden grotendeels onderschreven.
- 2) Met name de vertegenwoordigers namens werknemers, en in iets mindere mate de vertegenwoordigers van werkgevers, vinden het van belang om in een nieuwe cao creatieve industrie meer mogelijkheden te creëren om tot arbeidsvoorwaarden arrangementen te komen die aansluiten bij de individuele behoefte en wensen van medewerkers.
- 3) Er wordt nadrukkelijk aandacht gevraagd voor de diversiteit in de sector. Daarbij wordt vooral een onderscheid gemaakt in MKB en middelgrote tot grote ondernemingen. Verondersteld wordt dat het MKB minder in staat is en/of minder behoefte heeft aan meer mogelijkheden om tot maatwerk afspraken te komen op het niveau van de individuele medewerker. Daarmee dient bij de verdere ontwikkeling van de cao creatieve industrie terdege rekening te worden gehouden.
- 4) Het creëren van mogelijkheden om het draagvlak voor sectorbeleid en –faciliteiten (bijvoorbeeld pensioen, opleidingsbeleid, aanvullende sociale zekerheid, arbeidsmarktbeleid) te versterken wordt door nagenoeg alle deelnemers belangrijk gevonden. Daarbij gaat het zowel om het aangaan van samenwerkingsverbanden tussen bedrijfstakken als om het creëren van mogelijkheden waardoor nieuwe initiatieven op het gebied van ‘de nieuwe media’ onder de werkingssfeer van de cao kunnen worden gebracht.
- 5) Een raam cao met vergaande mogelijkheden om op het niveau van de individuele onderneming of individuele medewerker tot arbeidsvoorwaarden arrangementen te komen moet vooral gebaseerd zijn op keuzemogelijkheden. Voorkomen moet worden dat over de omvang van het beschikbare budget voor arbeidsvoorwaarden op verschillende niveaus moet worden onderhandeld. In overweging wordt gegeven om diverse modules te ontwikkelen waaruit binnen de onderneming of door de individuele medewerker een keuze kan worden gemaakt. Belangrijk aandachtspunt daarbij is hoe de zeggenschap wordt geregeld. M.a.w. wie bepaalt op het niveau van de onderneming of de individuele medewerker van welke keuzemogelijkheden gebruik wordt gemaakt (ondernemers, medewerker, rol ondernemingsraden en vakbonden).

- 6) Er kan geen duidelijke conclusie worden getrokken over wat de beste invalshoek zou zijn voor het aanbieden van keuzemogelijkheden om tot maatwerk te komen. Diverse varianten zijn aan de orde geweest variërend van onder andere onderscheid in MKB en middelgrote en grote ondernemingen, te onderscheiden deelsectoren of het onderscheiden van beroepsgroepen. Het is van belang om de diverse mogelijkheden inclusief voor- en nadelen nog goed te onderzoeken en in kaart te brengen.
- 7) Er wordt verschillend gedacht over de ambitie om arrangementen te ontwikkelen en aan te bieden voor ZZP-ers. Enerzijds wordt het bredere (maatschappelijke) belang van toegang bieden tot bijvoorbeeld de pensioenregeling onderkend en wordt onderschreven dat als gevolg van een krappere wordende arbeidsmarkt een belang kan ontstaan om de groep van ZZP-ers te binden aan de bedrijfstak. Anderzijds wordt gewezen op de eigen verantwoordelijkheid van zelfstandigen om zelf zorg te dragen voor pensioenvoorzieningen, sociale zekerheid en het investeren in vakmanschap. Alvorens tot een besluit te komen is het van belang om de mogelijkheden en zeker ook de eventuele risico's goed in kaart te brengen. Daarnaast is het goed om te anticiperen op Wet- en regelgeving en het SER advies dat t.a.v. de positie van ZZP-ers zal worden uitgebracht.
- 8) Vooral werkgevers vragen aandacht voor het feit dat ontwikkelingen binnen de grafimedia en de uitgeverijen van elkaar verschillen. Binnen de uitgeverijen is een eigen traject in gang gezet en dat dient te worden vervolgd. De meerwaarde van het verbinden van beide trajecten zal in voldoende mate moeten worden aangetoond.
- 9) Betaalbaarheid, een minder dwingend karakter (maatwerk), eenvoud en transparantie zijn de belangrijkste aspecten waarop werkgevers een nieuwe cao creatieve industrie zullen beoordelen. Werknemers zullen een uitgewerkt voorstel vooral beoordelen op de mogelijkheden om de arbeidsvoorwaarden af te stemmen op individuele behoeften en wensen, geen verslechtering van het totale arbeidsvoorwaardenpakket en de wijze waarop de zeggenschap over keuzemogelijkheden is geregeld. Voor beide partijen geldt dat de meerwaarde van een nieuwe cao t.o.v. de huidige situatie overtuigend moet worden aangetoond.
- 10) In de verdere uitwerking van een cao creatieve industrie moet veel aandacht worden besteed aan de informatie, communicatie en participatie van werknemers en werkgevers. Het creëren van draagvlak voor een cao creatieve industrie is essentieel voor een succesvolle transformatie en implementatie. Hiervoor moet een doordacht plan van aanpak worden ontwikkeld.

Nieuwe cao grafimedia

Op 12 mei jl. hebben cao partijen overeenstemming bereikt over een nieuwe cao grafimedia. Deze nieuwe cao heeft een looptijd van twee jaar, tot 1 februari 2012. Er is een bescheiden loonsverhoging overeengekomen en er zijn afspraken gemaakt over het intensiveren van opleiding en scholing. De afspraken om medewerkers een individueel recht op een scholingsbudget te geven, de introductie van de mogelijkheid om met 'min-uren' te werken en het verder professionaliseren van het mobiliteitscentrum sluiten aan bij de eerste gedachte over een mogelijke oplossingrichting voor een cao creatieve industrie. Daarnaast hebben partijen afgesproken om gedurende de looptijd de cao creatieve industrie verder te ontwikkelen en over twee jaar de cao grafimedia over te laten gaan in deze nieuwe cao creatieve industrie. De wijze waarop het vervolg van het project wordt ingericht moet worden afgestemd op deze afspraken en op de looptijd van de cao.

Voor de volledigheid de lopende cao's BTU en dagbladjournalisten kennen een looptijd t/m 31 december 2010.

Voorstel aanpak vervolgtraject

De discussie over een nieuwe cao creatieve industrie is tot nu toe op een vrij abstract niveau gevoerd. Op basis van het verloop van het project kan worden geconcludeerd dat er bij partijen voldoende draagvlak lijkt te zijn om tot een substantiële vernieuwing te komen. Het is nu zaak om tot een meer concrete uitwerking te komen van een mogelijke cao creatieve industrie.

Uitgangspunt is dat m.i.v. 1 februari 2012 een dergelijke cao in ieder geval in de grafimedia kan worden geïmplementeerd. Gedurende de verdere uitwerking zal voortdurend afstemming plaatsvinden met de ontwikkelingen in de cao's binnen de bedrijfstak uitgeverijen. Indien mogelijk en wenselijk zullen beide trajecten met elkaar worden verbonden.

We stellen voor om het vervolgtraject als volgt vorm te geven:

- 1) Bijeenkomst begeleidingscommissie 17 en 18 juni 2010.

Tijdens deze bijeenkomst staan een drietal onderwerpen centraal:

- Brainstorm met Maarten Halsema van IvRM over suggesties en mogelijkheden om draagvlak te creëren voor de cao vernieuwing. Deze brainstorm moet leiden tot de contouren van een 'marketing / communicatieplan' op basis waarvan de diverse achterbannen worden geïnformeerd en kunnen worden betrokken bij de verdere uitwerking.
- Gesprek met Achmea over de mogelijkheden en aandachtspunten om tot (aanvullende) verzekeringsarrangementen te komen op het gebied van arbeidsongeschiktheid, werkloosheid en pensioen. Daarbij zal ook aandacht worden besteed aan mogelijkheden om arrangementen te ontwikkelen t.b.v. ZZP-ers.
- Bespreken van de voortgangsrapportage en afspraken maken over de wijze waarop het vervolgtraject vorm wordt gegeven.

- 2) Concreet uitwerken van diverse opties voor een nieuwe cao creatieve industrie.

In het derde kwartaal van 2010 zullen concrete voorstellen worden uitgewerkt voor de wijze waarop een cao creatieve industrie vorm kan worden gegeven. Daarbij zullen t.a.v. verschillende onderwerpen meerdere opties worden uitgewerkt. De uit te werken voorstellen hebben zowel betrekking op de inhoud als op de structuur van een nieuwe cao.

- 3) Bijeenkomst cao partijen (onderhandelingsdelegaties?) waarin diverse opties worden besproken en eerste keuzes worden gemaakt.

De uitgewerkte voorstellen / opties voor een cao creatieve industrie worden in een tweedaagse bijeenkomst met cao partijen (onderhandelingsdelegaties?) toegelicht en besproken. Doelstelling van deze bijeenkomst is vast te stellen over welke voorstellen / opties relatief snel overeenstemming kan worden bereikt en waar zich verschillen van opvatting aftekenen. Daarbij zal gebruik worden gemaakt van de methodiek van 'de versnellingskamer'. Voordeel van deze methodiek is dat in relatief korte tijd keuzes kunnen worden gemaakt dan wel inzicht wordt verkregen in discussiepunten.

- 4) Verwerken van de uitkomsten van de bijeenkomst met cao partijen in concept voorstel cao creatieve industrie.

De conclusies uit de 'versnellingskamer' worden verwerkt in een eerste concept voorstel voor een cao creatieve industrie. Daarin wordt aangegeven over welke onderwerpen overeenstemming mogelijk lijkt en wordt inzicht gegeven in de onderwerpen waarover verschillend wordt gedacht en wat mogelijke oplossingsrichtingen zijn.

- 5) Bijeenkomst begeleidingscommissie.

Een eerste concept voorstel voor een cao creatieve industrie, inclusief een inventarisatie van geschilpunten wordt besproken met de begeleidingscommissie. Daarin moet worden vastgesteld of het voorstel voldoende geschikt is om de verschillende achterbannen te consulteren.

- 6) Consultatie van achterbannen van werkgevers en werknemers.

Er worden (regionale) bijeenkomsten georganiseerd met vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers waarin het concept voorstel wordt besproken. Naast het verstrekken van informatie en het creëren van draagvlak wordt geïnventariseerd welke suggesties worden aangedragen t.a.v. de onderwerpen waarover nog geen overeenstemming kan worden bereikt.

- 7) Conclusies uit achterban bijeenkomsten verwerken.

De conclusies uit de achterban bijeenkomsten worden verwerkt in een tweede concept voorstel voor een nieuwe cao creatieve industrie.

- 8) Bijeenkomst met cao partijen (onderhandelingsdelegaties?).

In een bijeenkomst met cao partijen (onderhandelingsdelegaties?) wordt een tweede concept besproken. Hierin wordt vastgesteld over welke onderwerpen overeenstemming bestaat en welke onderwerpen onderdeel moeten gaan uitmaken van de uiteindelijke cao onderhandelingen.

- 9) Beschikbaar stellen van een basis document cao creatieve industrie inclusief overzicht van onderwerpen waarover in onderhandelingen overeenstemming moet worden bereikt en een voorstel voor de wijze waarop de nieuwe cao kan worden geïmplementeerd.

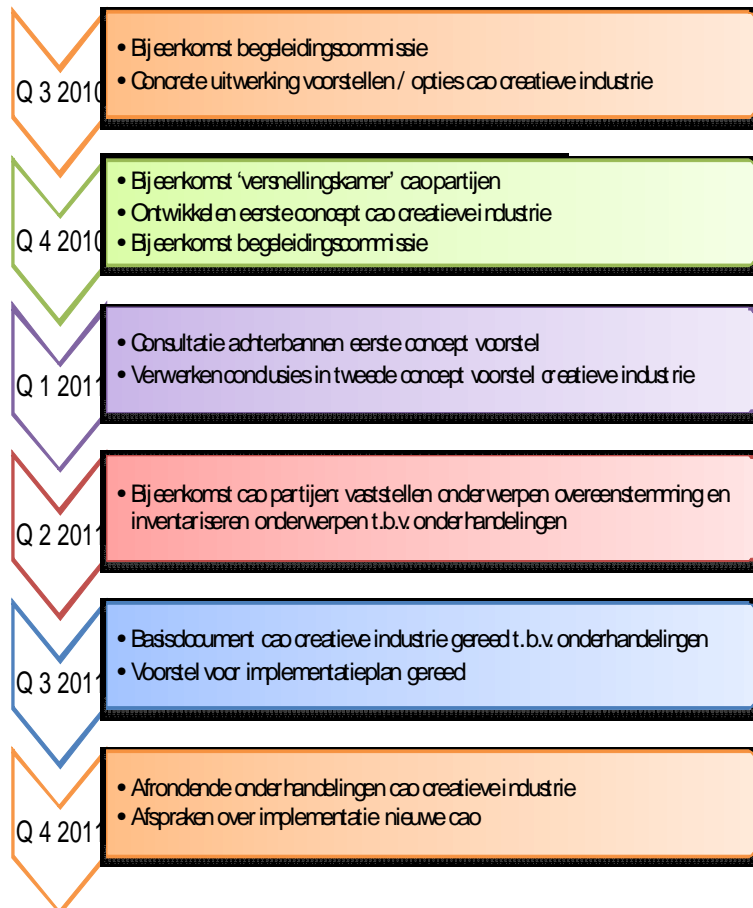
De conclusies uit de tweede bijeenkomst met cao partijen worden verwerkt in een voorstel voor een nieuwe cao creatieve industrie. Daarnaast wordt een overzicht van onderhandelingspunten samengesteld en wordt een voorstel voor een implementatieplan ontwikkeld.

- 10) Afrondende onderhandelingen die moeten leiden tot overeenstemming over een nieuw cao creatieve industrie en afspraken over de implementatie.

Er vinden afrondende onderhandelingen plaats waarin definitieve afspraken worden gemaakt over de cao creatieve industrie en waarin afspraken worden gemaakt over de implementatie. Het resultaat wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de diverse achterbannen.

Gedurende het vervolgtraject vindt op nader te bepalen momenten oriënterend overleg plaats met aanpalende cao's / bedrijfstakken. Doelstelling is om mogelijke toekomstige samenwerkingsverbanden te onderzoeken en na te gaan op welke voorwaarden aanpalende sectoren bereid zouden zijn om te participeren in de cao creatieve industrie. Indien oriënterend overleg leidt tot een perspectief op participatie zal daarmee in de verdere uitwerking rekening worden gehouden.

Samengevat is het voorstel om het vervolgtraject (incl. indicatie tijdsplanning) als volgt vorm te geven:

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.